

Jon Martin Dønstadli

RVU 2001

**Den nasjonale reisevaneundersøkelsen
FERIE- OG FRITIDSREISER**

Transportøkonomisk institutt

Tittel: Ferie- og fritidsreiser

Forfatter(e): Jon Martin Denstadli

TØI rapport 614/2002
Oslo, 2002-12
26 sider
ISBN 82-480-0308-6
ISSN 0802-0175

Finansieringskilde:

Samferdselsdepartementet; Vegdirektoratet;
Jernbaneanverket; Luftfartsverket; Kystdirektoratet

Prosjekt: 2574 Den nasjonale
reisevaneundersøkelsen 2001

Prosjektleder: Jon Martin Denstadli

Kvalitetsansvarlig: Jan Vidar Haukeland

Emneord:

Reisevaner; Feriereiser; Fritidsreiser; Reiseomfang;
Intervjuundersøkelse

Sammendrag:

I Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 er mer enn 20.000 personer intervjuet om sine reisevaner. Dette temaheftet tar for seg befolkningens ferie- og fritidsreiser. Undersøkelsen viser at personer i alderen 13 år og eldre i gjennomsnitt foretar 3,7 ferie- og fritidsreiser i året. Hver fjerde ferie- og fritidsreiser går til utlandet. Dette betyr at "gjennomsnittsnordmannen" reiser utenlands i forbindelse med ferie og fritid en gang i året. På ferie- og fritidsreisene har man i gjennomsnitt fire overnattinger på reisens endepunkt. Utviklingen går i retning av flere kortvarige reiser, dvs reiser med 1-3 overnattinger. Sør-Europa er det mest populære reisemålet for ferie- og fritidsreiser til utlandet. Resultatene viser også at mange nordmenn har feriehus i Sverige. På 12 prosent av reisene til Sverige overnattes det i egen hytte/hus.

Title: Holiday and leisure travel in Norway

Author(s): Jon Martin Denstadli

TØI report 614/2002
Oslo: 2002-12
26 pages
ISBN 82-480-0308-6
ISSN 0802-0175

Financed by:

Ministry of Transport and Communications; Norwegian Public Roads Administration; Norwegian National Rail Administration; Civil Aviation Administration; Norwegian National Coastal Administration

Project: 2574 2001 National Travel Survey

Project manager: Jon Martin Denstadli

Quality manager: Jan Vidar Haukeland

Key words:

Travel behaviour; Holiday travel; Leisure trips; Travel survey

Summary:

More than 20,000 people were interviewed in the 2001 National Travel Survey. This report gives results on holiday and leisure travel. Analysis only includes trips with overnight stay and a minimum of 100 km travel distance. Results show that people aged 13 years and older on average make 3,7 holiday/leisure trips per year. Twenty four percent of the trips are international. Average trip length is four nights. Results indicate a trend toward a higher percentage of short trips, i.e., duration 1-3 nights. Southern Europe is the most popular destination for international trips. Results also show that many Norwegians have a second home in Sweden. For 12 percent of the holiday trips to Sweden, accommodation is reported to be own cottage.

Language of report: Norwegian

Reporten kan bestilles fra:
Transportøkonomisk institutt, biblioteket,
Postboks 6110 Etterstad, 0602 Oslo
Telefon 22 57 38 00 - Telefax 22 57 02 90
Pris kr 100

The report can be ordered from:
Institute of Transport Economics, the library,
PO Box 6110 Etterstad, N-0602 Oslo, Norway
Telephone +47 22 57 38 00 Telefax +47 22 57 02 90
Price NOK 100

Forord

Reisevaneundersøkelsen 2001 er den fjerde landsomfattende reisevaneundersøkelsen (RVU) som er gjennomført i Norge. Den første undersøkelsen ble gjennomført i 1984/85, den andre i 1991/92 og den tredje i 1997/98. I forbindelse med Stortingets behandling av St meld nr 32 (1995-96) ble det vedtatt å gjennomføre reisevaneundersøkelser hvert fjerde år. Formålet med undersøkelsene er å kartlegge befolkningens reiseaktivitet og reisemønster.

RVU 2001 er finansiert av Samferdselsdepartementet, Vegdirektoratet, Jernbaneverket, Luftfartsverket og Kystdirektoratet. Representanter for oppdragsgiverne har deltatt i en referansegruppe som har fulgt arbeidet med undersøkelsen.

RVU 2001 er dokumentert gjennom en serie temahefter og to rapporter. Dette temaheftet tar for seg ferie- og fritidsreiser. Forfatter er Jon Martin Denstadli.

Prosjektleder for undersøkelsen har vært Jon Martin Denstadli. Statistisk sentralbyrå har stått for datainnsamlingen. Arne Skogli har lagt datamaterialet til rette. Jan Vidar Haukeland har kvalitetssikret arbeidet, mens Tove Ekstrøm har hatt ansvar for tekstbehandling og den endelige utformingen av rapporten.

Oslo, desember 2002

Transportøkonomisk institutt

Knut Østmoe
instituttssjef

Jan Vidar Haukeland
avdelingsleder

Innhold

Sammendrag

1 Innledning	1
2 Omfang og struktur	1
3 Overnattingsmåte	6
4 Transportmiddelbruk	8
5 Utenlandsreisene	10
6 Grupper av ferie- og fritidsreisende	11
7 De daglige fritidsreisene	15
8 Oppsummering	17
Referanser	18
Vedlegg 1:	
Tabeller	19
Vedlegg 2:	
Slik er den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 gjennomført	24

Sammendrag

Reisevaneundersøkelsen 2001 er den fjerde landsomfattende reisevaneundersøkelsen som er gjennomført i Norge. Dette heftet omhandler nordmenns ferie- og fritidsreiser. Som ferie- og fritidsreise regnes reiser som er foretatt i Norge som er 100 km eller lengre og reiser til utlandet, hvor;

- formålet er oppgitt å være ferie eller besøk hos slekt/venner, og
- man har hatt minst én overnatting på reisens endepunkt.

Hovedpunktene er:

- Personer i alderen 13 år og eldre foretar i gjennomsnitt 3,7 ferie- og fritidsreiser i året, 2,4 reiser av kortere varighet (1-3 overnattinger), og 1,3 reiser av lengre varighet (fire netter eller lengre).
- Hver fjerde ferie- og fritidsreise går til utlandet. Dette betyr at ”gjennomsnittsnordmannen” reiser utenlands i forbindelse med ferie og fritid en gang i året.
- Kvinnene er i flertall – 54 prosent av ferie- og fritidsreisene fortas av kvinner. Det som betyr mest for omfanget er likevel utdanning og inntekt.
- På ferie- og fritidsreisene har man i gjennomsnitt fire overnattinger på reisens endepunkt. Utviklingen går i retning av flere kortvarige reiser, dvs reiser med 1-3 overnattinger.
- På 45 prosent av reisene overnattes det hos slekt og venner, mens hotell/pensjonat er overnattingsmåte på hver femte reise, og en tilsvarende andel overnatter på egen hytte. Det er store forskjeller mellom reiser i Norge og utenlandsreiser. 59 prosent av utenlandsreisene har hotellovernatting.
- Sør-Europa er det mest populære reisemålet for ferie- og fritidsreiser til utlandet. Hver tredje reise går til et land i Sør-Europa. Resultatene viser også at mange nordmenn har feriehus i Sverige. På 12 prosent av reisene til Sverige overnattes det i egen hytte/hus. Tilsvarende andel for reiser til Sør-Europa er fire prosent.
- For fritidsreiser vi foretar i det daglige, viser resultatene at vi bruker mer tid på fornøyelse og mindre tid på organiserte fritidsaktiviteter og besøk enn tidligere.

1. Innledning

Reiser i forbindelse med ferie og fritid er en aktivitet som legger beslag på mye tid og ressurser, og i takt med velstandsutviklingen går en større del av forbruket til kultur- og fritidsaktiviteter. I 1990 gikk for eksempel 0,6 prosent av forbruket vårt til kulturelle aktiviteter som teater, kino, konserter, museumsbesøk etc. 10 år senere var andelen 1,9 prosent. I samme periode økte andelen som går til restauranttjenester, hotelltjenester og feriereiser (pakketurer) fra 5,0 til 6,3 prosent (SSB 1993 og 2002). Reisemålene blir stadig mer eksotiske, reiser til andre verdensdeler er ikke en sjeldenhet lenger. Og vi har flere feriedager til disposisjon enn tidligere gjennom innføringen av den femte ferieuken i 2001.

I dagliglivet bruker vi mer tid på fritidsaktiviteter og mindre tid til husholdsarbeid enn tidligere, viser Statistisk sentralbyrås tidsbruksundersøkelse (SSB 2002). Den gjennomsnittlige tiden brukt til personlige behov, slik som nattesøvn og måltider, har også sunket noe de siste 30 årene, mens tidsbruk knyttet til inntektsgivende arbeid og utdanning har endret seg lite. Undersøkelsen viser at befolkningen i alderen 9-79 år i gjennomsnitt bruker i underkant av 10,5 timer på personlige behov per døgn, inkludert helger og feriedager. Vi bruker omtrent 6,5 timer på fritidsaktiviteter, omtrent 3,5 timer på inntektsgivende arbeid, knapt 4 timer på husholdsarbeid og 45 minutter på utdanning.

Med bakgrunn i Den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 (RVU 2001) ser vi i dette heftet nærmere på nordmenns ferie- og fritidsreiser, både de som skjer i det daglige, og lengre reiser som inkluderer overnatting.

Forhold som belyses er:

- reisenes omfang og hvordan dette varierer med ulike befolkningsgrupper
- når på året ferie- og fritidsreisene foretas og hvor de går
- overnattingsmåte og transportmiddelbruk
- grupper av ferie- og fritidsreisende
- utviklingstrekk de siste 10 årene

Hva er en ferie- og fritidsreise?

I analysene gjøres et skille mellom fritidsreiser vi foretar i det daglige, og lengre ferie- og fritidsreiser. De daglige fritidsreisene består av reiser i forbindelse med egne fritidsaktiviteter, for eksempel kino, konsert, restaurantbesøk, idrettsaktiviteter som tilskuer eller deltaker etc, privat sosialt samvær som besøk hos venner, slektninger osv. I intervjuet er disse reisene rapportert i delen som omhandler daglige reiser (se vedlegg 2 for en nærmere redegjørelse av undersøkelsesopplegget).

Som lange ferie-/fritidsreiser regnes reiser som er foretatt i Norge som er 100 km eller lengre, og reiser til utlandet, hvor;

- formålet er oppgitt å være ferie eller besøk hos slekt/venner, og
- man har hatt minst én overnatting på reisens endepunkt.

Disse reisene er rapportert i delen av intervjuet som omhandler lange reiser (jf vedlegg 2).

I RVU 2001 rapporteres alle reiser til/fra utlandet, mens det i RVU 1998 var et krav om at også utenlandsreisene skulle være 100 km eller lengre for å bli tatt med. Den nye måten å rapportere på har gjort at antallet utenlandsreiser har økt, og resultatene er derfor ikke direkte sammenlignbare i alle henseende (se nedenfor).

I kapitlene 2-6 ser vi nærmere på ferie- og fritidsreiser med overnatting, mens de daglige fritidsreisene blir behandlet i kapittel 7.

2. Omfang og struktur

Kvinnene i flertall

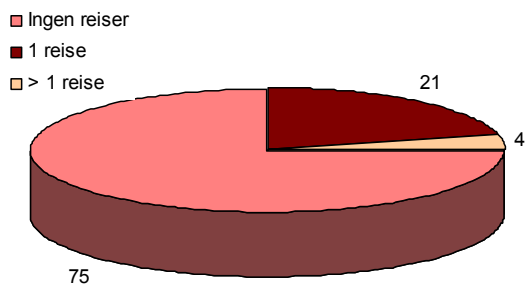
I løpet av en måned i 2001 foretok i gjennomsnitt en av fire personer i alderen 13 år og eldre en ferie-/fritidsreise med minst en overnatting (figur 1).¹ I absolute tall betyr dette at det hver måned er om lag 950.000 nordmenn som reiser på en ferie- og fritidsreise. I tillegg kommer eventuelle barn under 13 år. De fleste av disse gjør bare en reise, kun

¹ Som en reise regnes tur/retur reise.

fire prosent foretar to eller flere reiser per måned. Drøyt hver tredje (36 prosent) reise har besøk som hovedformål, mens ferie/fritid er oppgitt som formål på de øvrige reisene.

De som reiser foretar i gjennomsnitt 1,2 reiser per måned. Gjennomsnittet for hele befolkningen, iberegnet de som ikke reiser, er 0,31 turer. Multipliserer vi dette med antall måneder finner vi at befolkningen 13 år og eldre i gjennomsnitt foretar 3,7 ferie- og fritidsreiser med overnatting i året, dvs at vi gjør en reise omtrent hvert kvartal.

De siste årene har det tilsynelatende vært en liten økning i andelen som reiser på ferie. I 1998 var det 22 prosent som oppga å ha reist, og gjennomsnittlig antall reiser i befolkningen var 3,3 per år. Forskjellen kan imidlertid tilskrives endret rapporteringsform, dvs at vi har fått registrert flere utenlandsreiser i RVU 2001 enn tidligere.

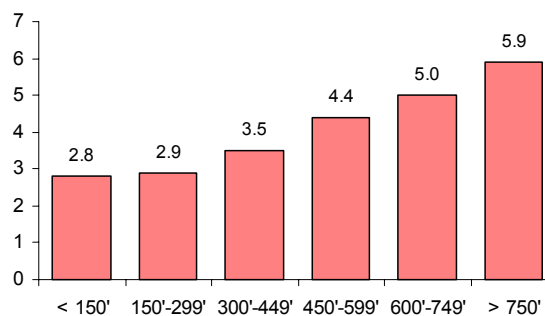
TØI rapport 614/2002

Figur 1: Befolkningen etter antall ferie- og fritidsreiser per måned. Prosent

De fleste reisene skjer i Norge, kun hver fjerde er en utenlandsreise. Dette betyr likevel at "gjennomsnittsnordmannen" reiser utenlands i forbindelse med ferie og fritid en gang i året, mens man har 2,7 reiser i Norge. Ettersom rapporteringsformen for reiser utenlands er lagt om er det ikke grunnlag for å si noe om fordelingen mellom reiser i Norge og til utlandet har endret seg de siste årene. SSBs ferieundersøkelser viser imidlertid at andelen utenlandsreiser økte på 1990-tallet. Mens 76 prosent av feriereisene i 1992 foregikk i

Norge, var andelen 70 prosent i 1998 (Lystad 1999).²

Ferievanene varierer mye med sosio-økonomisk bakgrunn. Husholdningsinntekt og utdanning er særlig viktig for å forklare forskjeller i reisevaner. Lystad (2000) bruker begrepet ferierende klasse for å beskrive de som oftest reiser på ferie. Dette er en gruppe på ca 10 prosent av befolkningen som er kjennetegnet med høy inntekt og utdanning. Figur 2 viser hvordan inntekt kan forklare omfanget av ferie- og fritidsreiser. Personer i den høyeste inntektgruppen (kr 750.000 og over) har mer enn dobbelt så mange ferie- og fritidsturer i løpet av et år som de med husholdsinntekt under kr 150.000.

TØI rapport 614/2002

Figur 2: Antall ferie- og fritidsreiser per år etter husholdningsinntekt

Et interessant trekk ved ferie- og fritidsreisene er at kvinnene er i flertall. Ser man alle lange reiser under ett, er det slik at menn foretar flere reiser enn kvinner, men for ferie- og fritidsreiser er forholdet motsatt. Kvinnene står for 54 prosent av reisene, og mens menn i gjennomsnitt foretar 3,5 reiser i løpet av et år, har kvinner 4,0 reiser (tabell 1).

Et annet særtrekk er at bosatte i storbyene reiser oftere enn de som bor i andre deler av landet. Mens for eksempel en hovedstadsbeboer i gjennomsnitt har 5,2 ferie- og fritidsreiser i året, har de som bor i mindre tettsteder og spredtbygde strøk bare 2,9 reiser. Mønsteret er at jo mindre sentralt man bor, desto færre reiser foretar man. Dette er spesielt

² Tallene gjelder utviklingen for feriereiser med minst fire overnattinger.

for ferie- og fritidsreisene. Ser man lange, private reiser i Norge under ett, har de som bor i spredtbygde områder høyere reiseaktivitet enn de som er bosatt i sentrale områder. De som bor utenfor de store sentraene har spesielt mange reiser knyttet til private gjøremål som

for eksempel innkjøp, noe som har sammenheng med at tjenestetilbudet er dårligere utbygd her.

Tabell 1 viser også at par uten barn og par med barn har flest ferie- og fritidsreiser, mens enslige er de som sjeldnest er på tur.

Tabell 1: Ferie- og fritidsreiser; andel som har reist og antall reiser per år for ulike grupper

	Har foretatt ferie- og fritidsreise?			Gj.sn. antall reiser per år
	Ja	Nei	Sum	
Alle	25	75	100	3,7
Kjønn				
Mann	24	76	100	3,5
Kvinne	27	73	100	4,0
Familietype				
Enslig	23	77	100	3,4
Enslig med barn	25	75	100	3,6
Par uten barn	27	73	100	4,1
Par med barn	27	73	100	4,0
Flere voksne	25	75	100	3,7
Utdanning				
Grunn-/ungdomsskole inntil 9 år	15	85	100	2,2
Videregående, yrkesfaglig	23	77	100	3,2
Videregående, allmennfaglig	29	71	100	4,2
Høyskole/universitet inntil 15 år	34	66	100	5,2
Høyskole/universitet 16 år og mer	38	62	100	6,0
Husholdningsinntekt				
Under kr 150.000	20	80	100	2,8
Kr 150.000-299.999	20	80	100	2,9
Kr 300.000-449.999	24	76	100	3,5
Kr 450.000-599.999	29	71	100	4,4
Kr 600.000-749.999	34	66	100	5,0
Kr 750.000 og over	38	62	100	5,9
Bosted				
Oslo	34	66	100	5,2
Omegnskommuner til Oslo	34	66	100	5,2
Bergen/Trondheim/Stavanger	29	71	100	4,3
Omegnskommuner til Brg/Trd/Stv	24	76	100	3,5
Resterende seks største byer	24	76	100	3,5
Mindre byer	22	78	100	3,1
Resten av landet	21	79	100	2,9

TØI rapport 614/2002

Tabell 2: Endepunkt for ferie- og fritidsreiser for bosatte i ulike regioner av landet.
Prosent

Bosted	Reisenes endested							I alt
	Oslo/ Akershus	Østlandet ellers	Agder/ Rogaland	Vest- landet	Trøndelag	Nord- Norge	Utlandet	
Oslo/Akershus	1	54	6	6	4	3	26	100
Østlandet ellers	15	43	6	6	4	2	24	100
Agder/Rogaland	8	12	40	10	1	2	27	100
Vestlandet	9	15	10	38	5	2	21	100
Trøndelag	9	11	2	10	48	5	14	100
Nord-Norge	6	4	2	2	5	66	15	100
Alle	8	32	10	11	8	7	24	100

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 1 viser resultatene fra en enkel modell som illustrerer betydningen av ulike forhold for hvor ofte man foretar ferie- og fritidsreiser. Resultatene bekrefter tallene i tabell 1. Alle variablene signifikante, dvs at de har betydning for hvor mange reiser man foretar, men det er utdanning og inntekt som har størst forklaringskraft.

Vi ferierer i vår egen region

Norge er vårt nærmeste ferieland, tre av fire ferie- og fritidsreiser skjer i Norge, og Østlandet er det mest populære reisemålet. Hver tredje reise ender i et av Østlandsfylkene, mens de øvrige landsdelene har omtrent 10 prosent hver seg (tabell 2). Det er mest vanlig å feriere i regionen hvor man bor. For bosatte på Øst-, Sør- og Vestlandet skjer omtrent 40 prosent av reisene internt i regionen, halvparten av trøndernes feriereiser skjer i de to Trøndelagsfylkene, mens to av tre reiser som bosatte i de tre nordligste fylkene foretar, ender i Nord-Norge.

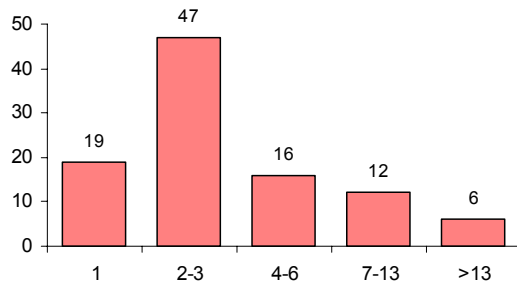
Østlendingene og sørlendingene reiser relativt sett oftest til utlandet. Drøyt hver fjerde ferie- og fritidsreise som disse foretar, ender i et annet land. Til sammenligning er det bare hver syvende reise som bosatte i Trøndelags-fylkene og de tre nordligste fylkene foretar, som går til et sted utenfor Norge.

Flere helgereiser

Innenfor reiselivet skiller det mellom korte feriereiser, dvs reiser med 1-3 overnattinger, og lange feriereiser, dvs reiser med fire overnattinger eller mer. Figur 3 viser at to av tre ferie- og fritidsreiser er kortvarige, og at nesten halvparten har to eller tre overnattinger. På 16 prosent av reisene har man mellom fire og seks overnattinger, 12 prosent er mellom en og to uker, mens bare seks prosent er av to ukers varighet eller lengre. Omregnet til antall reiser, finner vi at befolkningen i gjennomsnitt foretar 2,4 ferie- og fritidsreiser av kortere varighet, og 1,3 lange ferie- og fritidsreiser per år.

Gjennomsnittlig antall overnattinger på ferie- og fritidsreisene er 4,0, henholdsvis 1,9 overnattinger for kortvarige reiser og 8,2 overnattinger for lengre reiser. De lange reisene utgjør dermed hele 69 prosent av det totale antall overnattingsdøgn. Multipliserer vi gjennomsnittlig antall overnattinger (4,0) med gjennomsnittlig antall turer (3,7), finner vi at nordmenn i gjennomsnitt er borte i forbindelse med ferie og fritid, slik det er definert her, i 14,8 netter i løpet av et år.³

³ SSB feriestatistikk gir et gjennomsnitt på 15,7 netter. Forskjellene har bakgrunn i ulik populasjon. SSBs undersøkelse omfatter personer i alderen 16-79 år. Dersom man velger ut tilsvarende aldersgruppe i RVU 2001, er gjennomsnittet 15,8, dvs sammenfallende med SSB.

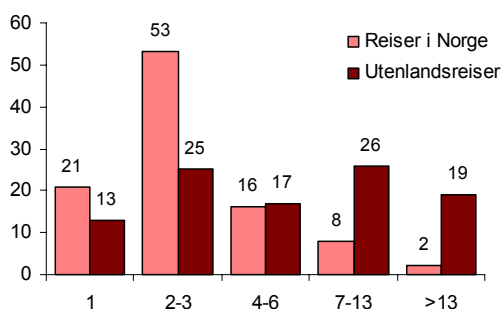

TØI rapport 614/2002

Figur 3: Antall overnattinger på reisens endepunkt. Prosent

Det er store forskjeller i antall overnattinger mellom reiser i Norge og utenlandsreiser (figur 4). På innenlandske reiser har man i gjennomsnitt 3,2 overnattinger, hele tre av fire reiser er kortvarige, og kun hver tiende er av én ukes varighet eller lengre. På reiser til utlandet er gjennomsnittlig antall overnattinger 6,6, dvs at man er borte en uke. Hver femte utenlandsreise er av minst to ukers varighet, og bare 38 prosent er korte, dvs færre enn fire overnattinger.

I løpet av året foretar vi som nevnt 2,7 ferie- og fritidsreiser innenlands og en reise til utlandet. Multiplisert med antall netter på reise finner vi dermed at nordmenn tilbringer ni netter i forbindelse med ferie og fritid innenlands, mens seks netter tilbringes i utlandet.

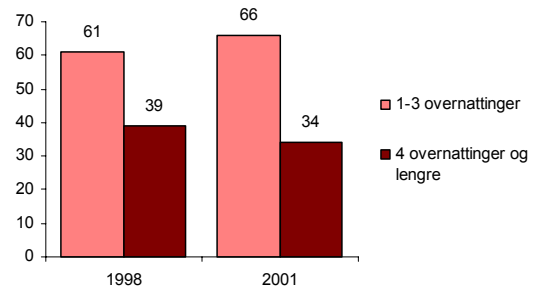
TØI rapport 614/2002

Figur 4: Antall overnattinger på reisens endepunkt for reiser i Norge og utenlandsreiser. Prosent

De siste tre årene har det blitt flere kortvarige ferie- og fritidsreiser (figur 5). I 1998 hadde

61 prosent av reisene mellom en og tre overnattinger. Denne utviklingen ses både for reiser i Norge og utenlandsreiser (jf vedleggstabell 2), og sammenfaller med SSBs ferieundersøkelser som også viser en tendens mot kortere ferieturer enn tidligere.

De korte ferie- og fritidsreiserne er i hovedsak knyttet til helgen. Drøyt 70 prosent av utreisene starter torsdag, fredag eller lørdag. For 1998 foreligger det ikke opplysninger om hvilken dag reisen startet, men ettersom andelen kortvarige reiser har økt såpass mye, er det rimelig å anta at det også har vært en betydelig økning i helgetrafikken.

TØI rapport 614/2002

Figur 5: Ferie- og fritidsreiser etter antall overnattinger. 1998 og 2001. Prosent

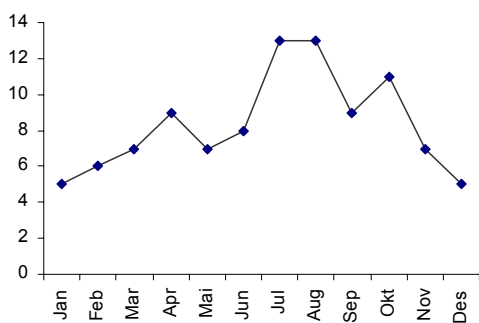
Korte fritidsreiser hele året

Ferie- og fritidsreisene foregår over hele året, men det er sommermånedene som er den klart viktigste perioden (figur 6). For drøyt hver fjerde reise foregår utreisen i sommermånedene juli og august. Det er også klare toppe i forbindelse med påskeferien som i 2001 falt i april, og skolens høstferie i oktober. Årets første og siste måned er periodene med færrest ferie- og fritidsreiser. Å reise bort i julen er med andre ord ikke så veldig vanlig.

Figur 7 viser klare forskjeller mellom kortvarige og lange reiser. De lange ferie- og fritidsreisene følger naturlig nok i større grad ferieperiodene – hver tredje foretas i sommerferien, og det er også en topp i forbindelse med påsken. Reiser med 1-3

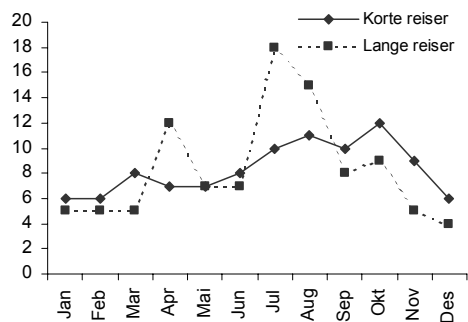
overnattinger fordeler seg mer jevnt utover året, men også her er det topper knyttet til ferieperiodene. Figur 7 indikerer også at man i skolens vinterferie (mars) og høstferie (oktober) i hovedsak reiser på korte turer.

Figur 8 viser fordelingen av ferie- og fritidsreiser i Norge og til utlandet etter måned. Brorparten av utenlandsreisene foregår i sommermånedene og september/oktober, mens reiser innenlands er mer jevnt fordelt over året.

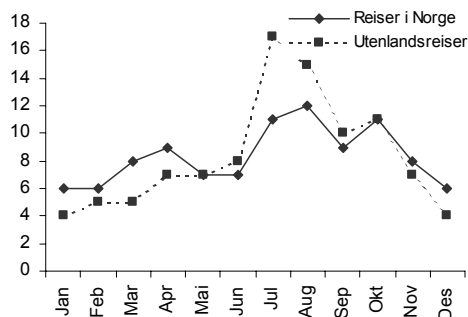
TØI rapport 614/2002

Figur 6: Ferie- og fritidsreiser etter måned. Prosent

TØI rapport 614/2002

Figur 7: Korte og lange ferie- og fritidsreiser etter måned. Prosent

TØI rapport 614/2002

Figur 8: Ferie- og fritidsreiser i Norge og til utlandet etter måned. Prosent

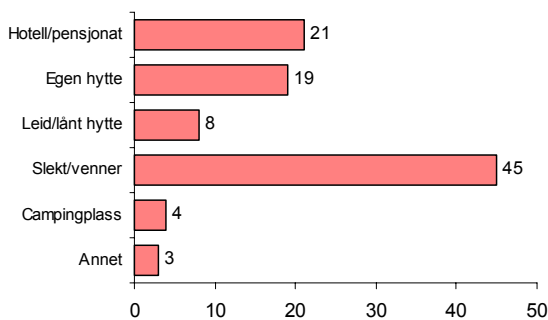
3. Overnattingsmåte

Mange av ferie- og fritidsreisene har besøk som hoved- eller sideformål, og følgelig skjer overnattingen på disse reisene for en stor del hos slekt og venner. Figur 9 viser at slekt/venner er den mest benyttede overnattingsformen. På 45 prosent av reisene overnattes det på denne måten. Det er med andre ord flere som oppgir slekt/venner som overnattingsmåte enn som har besøk som hovedformål med reisen. Dette tyder på at mange benytter anledningen til å kombinere feriereisen med et opphold hos venner.

28 prosent av befolkningen disponerer egen hytte, i henhold til Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse (SSB 1995). Hytte er naturlig nok en viktig overnattingsform på disse reisene, både egne hytter og hytter man leier/låner. På 19 prosent av reisene er egen hytte overnattingsmåten, og i tillegg kommer lånt/leid hytte med åtte prosent, slik at hytter totalt er overnattingsmåte på knapt 30 prosent av reisene. Mange hytter, både egne og leide, ligger imidlertid nærmere bostedet enn 100 km, og andelen ”hytteturer” er nok høyere dersom man ser alle ferie- og fritidsreiser under ett, uavhengig av avstand.

Bare hver femte reise har overnatting på hotell, mens campingplass benyttes på fire prosent av reisene. Hovedvekten av overnattningene på campingplass skjer naturlig nok om sommeren.

Ved å ta hensyn til reisenes varighet kan man kalkulere hvordan gjestedøgnene fordeler seg på de ulike overnattingsmåtene (se vedleggstabell 3). Reiser hvor man overnatter på hotell er av lengst varighet (5,8 overnattinger), mens reiser hvor man overnatter hos slekt/venner i gjennomsnitt er 3,6 netter. Følgelig endrer bildet seg noe når man regner overnattingsdøgn. Hotell står samlet for 30 prosent av overnattingsdøgnene, men bare 21 prosent av antall reiser, mens slekt/venner har 45 prosent av antall reiser, men bare 39 prosent av overnattingsdøgnene. For de øvrige overnattingsmåtene er det bare mindre forskjeller.

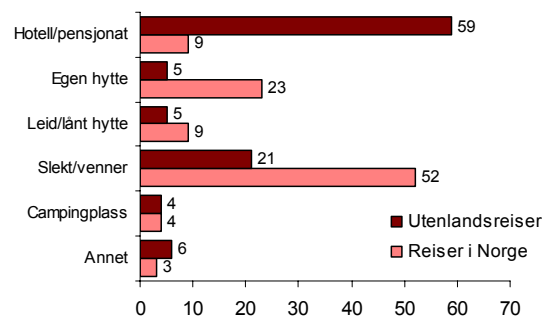

TØI rapport 614/2002

Figur 9: Overnattingsmåte på ferie- og fritidsreiser. Prosent

også en del som har egen hytte eller hus i utlandet. På fem prosent av utenlandsreisene skjer overnattingen på egen hytte. En tilsvarende andel låner eller leier, slik at hytte dermed er overnattingsmåte på hver tiende reise utenlands. Drøyt halvparten av reisene hvor man overnatter på egen hytte har endepunkt i Sverige, og hver fjerde i Sør-Europa.

Dersom man ser på overnattingsdøgn, blir egen hytte relativt sett viktigere på reiser i Norge, mens hotell/pensjonat går noe ned (se vedleggstabell 3). For utenlandsreiser blir hotellovernattinger viktigere når man måler overnattingsdøgn.

TØI rapport 614/2002

Figur 10: Overnattingsmåte på ferie- og fritidsreiser etter reisemål. Prosent

Figur 10 viser at overnattingsmåten er vesentlig forskjellig for reiser i Norge og reiser til utlandet. På reiser i Norge er overnatting hos slekt/venner det som er mest vanlig, mer enn halvparten av innenlandsreisene har denne overnattingsformen. Egen hytte oppgis som overnattingsmåte på knapt en firedel av reisene i Norge. I tillegg kommer leid eller lånt hytte med ni prosent, slik at hytte totalt sett er overnattingsmåten på hver tredje reise innenlands. Bare på ni prosent av reisene overnattes det på hotell eller pensjonat.

For utenlandsreiser er situasjonen en annen. Her er det hotellovernattinger som dominerer. På 59 prosent av reisene overnattes det på hotell, mens slekt/venner bare er overnattingsmåte på hver femte reise. Det er

Tabell 3: Overnattingsmåte for reiser i Norge etter reisemål. Prosent

Overnattingsmåte	Reisenes endested					
	Oslo/ Akershus	Østlandet ellers	Agder/ Rogaland	Vest- landet	Trøndelag	Nord- Norge
Hotell/pensjonat	10	9	8	10	10	7
Egen hytte	2	32	27	15	25	13
Leid/lånt hytte	-	13	11	5	6	2
Slekt/venner	85	39	50	63	54	68
Campingplass	-	4	3	3	2	6
Annet	3	2	1	4	3	4
Alle	100	100	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

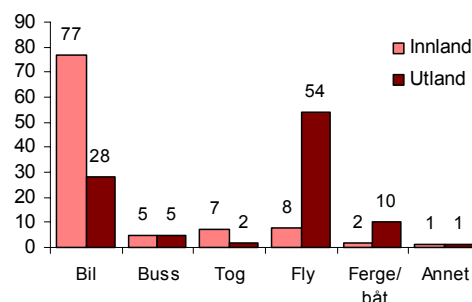
Tabell 3 viser at overnattingsmåten på reiser i Norge varierer mye etter hvor reisen går. På hele 85 prosent av reisene som har endepunkt i Oslo/Akershus foregår overnattingen hos slekt og venner. Også på reiser til Vestlandet og Nord-Norge er det en klar overvekt av overnatting hos slekt/venner. Hytteovernatting er relativt sett mest utbredt på reiser som ender i de øvrige Østlandsfylkene – på hver tredje reise overnatter man på egen hytte, og i tillegg kommer leid/lånt hytte med 13 prosent. Hotellovernattinger ligger på ca 10 prosent uavhengig av hvor reisen ender. Trøndelag er regionen som er mest lik gjennomsnittet for hele landet.

4. Transportmiddelbruk

Bilen er vårt viktigste transportmiddel, også på ferie- og fritidsreiser. På reiser innenlands er bilen svært dominerende. Mer enn tre av fire reiser foregår med bil, mens fly bare står for åtte prosent (figur 11). På reiser til utlandet står imidlertid flyet langt sterkere – 54 prosent av utenlandsreisene foregår med fly, 28 prosent med bil, mens populariteten til Danmark som reisemål, gjør at 10 prosent skjer med ferge som hovedtransportmiddel.

Det har ikke vært noen vesentlige endringer i transportmiddelbruken de siste årene (jf vedleggstabell 4). Innenlands er fordelingen så godt som identisk sammenlignet med 1998, mens det for

utenlandsreiser tilsynelatende har vært en relativ nedgang for flyet. Høyst sannsynlig har dette årsak i endret rapporteringsmåte for utenlandsreisene i RVU 2001, noe som har resultert i en høyere andel reiser til Sverige.

TØI rapport 614/2002

Figur 11: Transportmiddelbruk på ferie- og fritidsreiser. Prosent

Tabell 4 viser at det er variasjoner i transportmiddelbruken avhengig av reisens lengde. På de korte og mellomlange reisene innenlands er bilen totalt dominerende. Om lag ni av 10 reiser skjer med bil, mens tog og buss har omtrent fem prosent av markedet hver. Flyet er helt marginalt på disse reisene. Det er på reiser over 300 km at flyet har sitt marked. Hver fjerde ferie- og fritidsreise over 300 km skjer med fly. Også toget har sitt største marked her, ca hver tiende reise foretas med tog.

Tabell 4: Transportmiddelbruk på ferie- og fritidsreiser i Norge etter reisens lengde. 1998 og 2001. Prosent

	100-150 km		150-299 km		300 km og over	
	1998	2001	1998	2001	1998	2001
Bil	86	83	84	88	58	58
Buss	4	5	6	6	4	4
Tog	8	7	5	3	13	9
Fly	-	1	2	1	23	26
Ferge/båt	2	3	3	2	1	2
Annet	-	1	-	-	1	1
I alt	100	100	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

Transportmiddelfordelingen på ferie- og fritidsreiser i Norge har tilsynelatende endret seg de siste årene. På mellomlange reiser synes flere å velge bilen nå enn tidligere. Forskjellen er imidlertid ikke statistisk signifikant. På de lengste reisene virker toget å være på vikende front (nedgangen fra 13 til ni prosent er statistisk signifikant). Utviklingen stemmer overens med NSBs billettstatistikk som viser en nedgang i antall langdistanse-reiser med tog de senere årene. Flyet har tilsynelatende vunnet markedsandeler på ferie- og fritidsreiser over 300 km. Sett i forhold til en fem prosents nedgang i trafikkvolumet innenlands fra 1998 til 2001, er dette bemerkelsesverdig. Endringen er imidlertid ikke statistisk signifikant, og kan derfor tilskrives tilfeldigheter.

Tabell 5 viser at det på tre av fire reiser til Sverige brukes bil, mens bare fem prosent av reisene skjer med fly. Litt oppsiktsvekkende er det kanskje at hver tiende ferie- og fritidsreise foretas med buss. Det er imidlertid et godt utbygd busstilbud til Sverige og Danmark i deler av landet. Fra Oslo kjører for eksempel både Norway Bussekspress og Säffle-bussen til Stockholm og København, og tilbudet har økt veldig de senere årene. Resultatet er derfor plausibelt.

Mer enn 40 prosent av reisene til Danmark foregår med ferge. Det er nok en enda større andel som benytter ferge fra Norge når de reiser til Danmark på ferie, men ettersom vi her kun ser på hovedtransportmiddel, dvs det transportmidlet man reiste lengst med, blir

ikke andelen høyere. Bil er hovedtransportmiddel på hver tredje ferie- og fritidsreise til Danmark, mens fly står for 14 prosent. De aller fleste ferie- og fritidsreisene med fly til Danmark ender i København.

Til Sør-Europa og land utenfor Europa foregår så godt som alle reiser med fly.⁴ Et fåtall tar imidlertid bilen når de skal feriere i landene ved Middelhavet.

Tabell 5: Transportmiddelbruk på ferie- og fritidsreiser til utlandet etter reisemål. Prosent

	Sverige	Danmark	Sør-Europa	Øvrige land i Europa	Land utenfor Europa
Bil	75	33	3	17	1
Buss	9	6	1	7	-
Tog	5	2	-	2	-
Fly	5	14	95	64	99
Ferge/båt	5	42	-	10	-
Annet	1	3	1	1	-
I alt	100	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

⁴ Sør-Europa er Hellas, Italia, Portugal, Spania og Tyrkia.

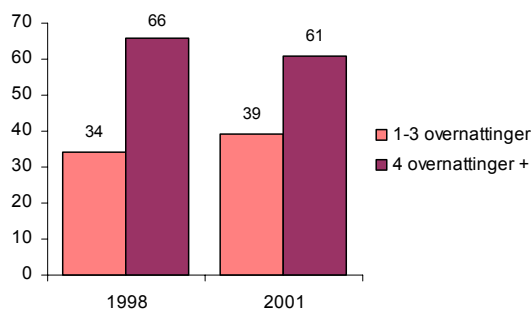
5. Utenlandsreisene

Fire av 10 reiser er av kort varighet

Hver fjerde ferie- og fritidsreise går til utlandet. Hver måned er det syv prosent av befolkningen 13 år og eldre som reiser til utlandet i forbindelse med ferie og fritid. Disse foretar i gjennomsnitt én reise. Ettersom det er såpass få som reiser utenlands blir gjennomsnittet for hele befolkningen lavt, kun 0,08 reiser per måned. Likevel gir dette i gjennomsnitt ca én ferie-/fritidsreise til utlandet i året for de over 12 år.

Vedleggstabell 5 viser at omfanget av ferieturer til utlandet er betinget av de samme forhold som ferie- og fritidsreiser generelt. Kvinner reiser oftere enn menn, inntekt og utdanning betyr mye, og de som er bosatt i de største byene reiser oftere enn andre.

Figur 12 viser at de fleste utenlandsturene er av lang varighet. Seks av 10 har fire overnattinger eller mer, mens 39 prosent har mellom en og tre overnattinger. Utviklingen har tilsynelatende gått i retning av en større andel korte turer. Endringen har imidlertid sammenheng med at man har fått rapportert flere reiser til Sverige i RVU 2001 (jf avsnitt 1).

TØI rapport 614/2002

Figur 12: Ferie- og fritidsreiser til utlandet etter varighet. 1998 og 2001. Prosent

Reisene til Sverige og Danmark er av kortere varighet enn de som går til land utenfor Skandinavia (tabell 6). Mens tre av fire ferie-

og fritidsreiser til Sverige er kortvarige, er det bare fem prosent av reisene til land ved Middelhavet som har færre enn fire overnattinger. I gjennomsnitt har man 10 overnattinger på reiser til Sør-Europa. På reiser til Storbritannia og andre land i Nord- og Mellom-Europa er nærmere halvparten av ferie- og fritidsreisene korte. Dette er for det meste helgeturer. På tre av fire reiser skjer utreisen på torsdag eller fredag.

Tabell 6: Ferie- og fritidsreiser til utlandet etter varighet og reisemål. Prosent

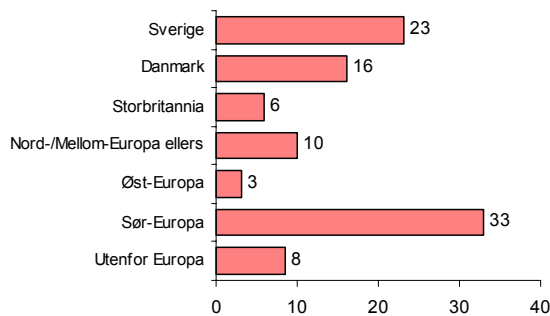
	1-3 overnattinger	4 overnattinger eller flere	I alt
Sverige	75	25	100
Danmark	64	36	100
Storbritannia	43	57	100
Øvrige land i Nord- og Mellom-Europa	45	55	100
Øst-Europa	35	65	100
Sør-Europa	5	95	100
Utenfor Europa	5	95	100

TØI rapport 614/2002

Flest reiser til Sør-Europa

Sør-Europa er det mest populære reisemålet for ferie- og fritidsreiser til utlandet. Figur 13 viser at hver tredje reise til utlandet ender i et land i Sør-Europa. Av disse skjer nærmere 70 prosent med charterfly, hva vi i dagligtalen omtaler sydenturer. Ca hver fjerde reise ender i Sverige, mens Danmark er målet for 16 prosent av reisene. Sverige er med andre ord ikke bare "Harry-turer". Av nordmenns reiser til Sverige er drøyt 40 prosent i forbindelse med ferie og fritid, mens 36 prosent er rene innkjøpsreiser (Denstadli og Hjorthol 2002).

Dersom man måler antall gjestedøgn blir Sør-Europa et enda viktigere reisemål. Ca halvparten av nordmenns overnattinger i utlandet skjer i et søreuropeisk land.

TØI rapport 614/2002

Figur 13: Ferie- og fritidsreiser til utlandet etter reisemål. Prosent

Reisemålenes attraktivitet er avhengig av årstiden (tabell 7).⁵ De skandinaviske landene er mer populære om våren og sommeren. I sommermånedene er det like mange ferie- og fritidsreiser som går til Sverige alene som til land i Sør-Europa. Utover høsten og vinteren tar imidlertid søreuropeiske land over, og spesielt Spania. 70 prosent av ferie- og fritidsreisene til Sør-Europa i perioden mellom september og april har endepunkt i Spania.

Med unntak av sommeren, er andelen av ferie- og fritidsreiser som går til land utenfor Europa forholdsvis stabil rundt 10 prosent.

Tabell 7: Ferie- og fritidsreiser til utlandet etter reisemål og sesong. Prosent

	Vinter	Vår	Sommer	Høst
Sverige	18	25	29	19
Danmark	14	17	20	14
Sør-Europa	35	29	29	38
Øvrige europeiske land	20	18	17	20
Utenfor Europa	13	11	5	9
I alt	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

⁵ Vintersesongen er regnet fra andre uke i desember og fram til og med uken etter påske. Vårsesongen går fram til uken hvor skolene slutter. Sommersesongen går ut august, mens høstsesongen går fra første uke i september og ut første uke i desember.

Mange nordmenn med feriehus i Sverige

Figur 10 viste at på seks av 10 utenlandsreiser skjer overnattningen på hotell. Det er imidlertid store variasjoner mellom reisemålene (tabell 8). På knapt en tredel av reisene til Sverige overnatter man hos slekt og venner, og en tilsvarende andel har hotellovernatting.

Tallene avspeiler også at mange nordmenn har kjøpt feriested i Sverige. På 12 prosent av reisene skjer overnattningen i egen hytte/hus. I Danmark er det populært å leie feriehus, men hotell er likevel den mest vanlige overnattingsmåten. Også slekt og venner får hyppig besøk fra Norge, på hver femte danmarkstur tar man inn hos kjente. På reiser til Sør-Europa dominerer hotellovernattinger. Et økende antall nordmenn investerer imidlertid i egen ferieleilighet, og på fire prosent av reisene skjer overnattningen i eget hus.

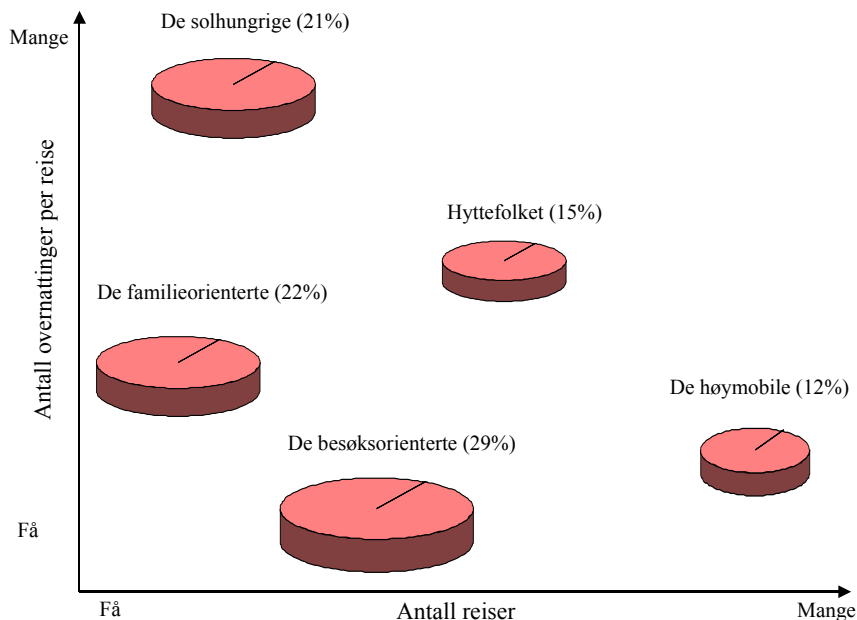
Tabell 8: Overnattingsmåte på ferie- og fritidsreiser til utlandet. Prosent

	Sverige	Danmark	Sør-Europa	Utlandet ellers
Slekt/venner	31	21	6	28
Hotell, pensjonat	30	52	84	58
Egen hytte/hus	12	2	4	2
Leid/lånt hytte/hus	11	13	2	2
Campingplass	11	5	-	2
Annet	5	7	4	8
I alt	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

6. Grupper av ferie- og fritidsreisende

I denne delen ser vi nærmere på ulike typer av ferie- og fritidsreisende. Det er mange grunner og motiver som ligger bak en reise. Haukeland (1993) definerte for eksempel fem slike motiver i en studie av nordmenns ferievaner:

TØI rapport 614/2002

Figur 14: Grupper av ferie- og fritidsreisende etter antall reiser og reisesnes varighet

- "Den tradisjonelle norske feriedrømmen" hvor motivene var knyttet til elementer som stillhet og ro, helseverdier og naturtilknytning. Slike motiver er særlig utbredt blant eldre med tilgang til fritidshus.
- "Fart og spenning" som gjenspeiler ønsket om hendelsesrike opplevelser sammen med andre. Denne orienteringen er spesielt fremherskende blant ugifte, blant menn og de som befinner seg i en skole-/utdannings-situasjon.
- "Kultur og læring" hvor motivasjonen for å reise på ferie er preget av ønsket om kunst- og kulturopplevelser. Denne motivasjonen tiltar med økende inntekt, utdanning og alder.
- "Avkobling og nytelse" hvor holdningene avspeiler en høy grad av nytelsesorientering, og hvor det gjelder å slappe av, hygge seg og

nyte et luksusliv i noen dager. Orienteringen er særlig utbredt blant ugifte og blant kvinner, og den er negativt korrelert med antall personer i husholdet.

- "Familie og samvær" hvor ferien er rettet inn mot samvær med familie. Det er spesielt blant barnefamilier en slik motivasjon er fremtredende.

I reisevaneundersøkelsene spørres det ikke om hvilke motiver man hadde for å reise. Det vi imidlertid har inngående informasjon om er hva som kjennetegner selve reisene, og ut fra dette er det mulig å definere grupper av ferie- og fritidsreisende. Ved hjelp av clusteranalyse har vi nedenfor definert fem slike grupper. Gruppene er definert med bakgrunn i opplysninger om antall ferie- og fritidsreiser intervjupersonen har foretatt, andelen av reisene som går til utlandet, andelen av reisene som har besøk som hovedformål og andelen reiser som går til egen hytte eller fritidsbolig. I

det følgende gis en beskrivelse av gruppene. Gruppene plassering i henhold til antall reiser og reisenes lengde er illustrert i figur 14.

Gruppe 1: De solhungrige (21 prosent av utvalget)

Dette er en gruppe som ikke reiser veldig ofte i ferie- og fritidssammenheng. I gjennomsnitt rapporterer de å ha foretatt én reise i løpet av siste måned. Når De solhungrige først er på farten, går reisen som oftest til utlandet. Land i Sør-Europa er det mest populære reisemålet, ca hver tredje reise ender der. I denne gruppen finner vi mange av våre landsmenn som liker sol og varme, og dem som reiser på chartertur. Men det er ikke kun Sør-Europa som lokker, hver tredje reise ender i våre naboland Sverige og Danmark, mens 10 prosent går til land utenfor Europa. Det er særlig om sommeren at Sverige og Danmark er populære reisemål.

Fly er det mest benyttede transportmiddelet, nærmere 60 prosent av reisene skjer med fly, mens bilen bare er transportmiddel på hver fjerde reise. De mange reisene til Danmark gjør at også ferge blir relativt sett viktig i forhold til de øvrige gruppene. 10 prosent av gruppens reiser skjer med ferge.

Innslaget av hotellovernattinger er stort, på to av tre reiser overnattes det på hotell eller pensjonat, mens slekt og venner står for 23 prosent. Her er det svært få som disponerer egen hytte.

Ettersom de fleste reisene ender utenfor Norges grenser, er de naturlig nok av forholdsvis lang varighet. Bare 36 prosent er kortvarige, dvs mellom en og tre overnattinger. I gjennomsnitt er De solhungrige borte en drøyt uke på hver reise. Dette er nesten dobbelt så lenge som gjennomsnittet for alle reiser, og står i skarp kontrast til de øvrige gruppene hvor korte helgeturer dominerer.

Når det gjelder demografiske og sosio-økonomisk forhold representerer gruppen i stor grad et tverrsnitt av befolkningen. Bosted, alder, inntekt, fordeling mellom menn og kvinner etc er mer eller mindre som for gjennomsnittet. De skiller seg likevel ut ved at det er en overrepresentasjon av par uten barn.

Dersom man skuer an til Haukelands (1993) motivasjoner er det rimelig å anta at

avkobling og nytelse er hovedmotivasjonen for ferie- og fritidsreisene som denne gruppen foretar. Ferien skal brukes til å koble fra og gjøre minst mulig ut over det som gir et behagelig minimum av stimulans.

Gruppe 2: Hyttefolket (15 prosent av utvalget)

Dette er en gruppe som stort sett reiser på hytta. De har en reisehyppighet som gjennomsnittet, dvs drøyt en reise måneden, og reisene skjer innenlands. Under 10 prosent av Hyttefolkets feriereiser går til utlandet. Drøyt 60 prosent av reisene er kortvarige, dvs 1-3 overnattinger, men ettersom vi her finner en høy andel alderspensjonister er ikke de kortvarige reisene nødvendigvis knyttet opp mot helgen. De kan like gjerne foregå på hverdager.

Bilholdet er høyt, det er bare fem prosent som ikke har tilgang til bil i husholdet. Og de er storforbrukere av bilen. Når Hyttefolket er ute og reiser benyttes bilen på ni av ti reiser. Dette har imidlertid også sammenheng med at reisene ofte ender i spredtbygde områder, og bilen er dermed det mest praktiske alternativet.

Gruppen har en klar aldersmessig profil. Nærmere 40 prosent er 55 år eller eldre, og gjennomsnittsalderen er 48 år, klart høyest for alle grupper. Det er en klar overrepresentasjon av par uten barn. En god beskrivelse er hva markedsførerne ofte omtaler ”det tomme rede”, dvs en situasjon hvor det ikke lenger bor barn i huset og hvor familiens økonomi er god. Inntektsmessig ligger gruppen godt over gjennomsnittet, faktisk er dette gruppen med høyest inntekt.

Hyttefolket bor i sentrale strøk. Bosatte i mindre tettsteder og spredtbygde strøk er klart underrepresentert. Det er spesielt i omegnskommunene til Oslo at vi finner en overrepresentasjon, mer enn hver femte person bor der.

Gjennom sine mange reiser til hytta søker denne gruppen hva Haukeland (1993) omtaler ”Den tradisjonelle feriedrømmen”. Hytteturen representerer en slags tilbaketrekking, man vil gjerne være for seg selv i fred for andre.

Gruppe 3: De besøksorienterte (29 prosent av utvalget)

Som navnet indikerer er besøk ofte formålet bak ferie- og fritidsreisene for denne gruppen. Reisehyppigheten er noe lavere enn for gjennomsnittet, men et kjennetegn er at reisene ofte er i forbindelse med helgene, og at de er kortvarige. I gjennomsnitt har man tre overnattinger på endepunktet.

Reisene skjer som regel innenlands, og man overnatter ofte hos slekt og venner, selv om hotellovernattinger også forekommer. Toget står relativt sett sterkere som transportmiddel blant De besøksorienterte enn i de andre gruppene. Likevel er det ikke mer enn 11 prosent av reisene som foretas med tog, men dette er dobbelt så høyt som for gjennomsnittet. Også her er det bilen som dominerer transportbruken, to av tre reiser skjer med bil. Bilholdet er imidlertid lavere enn i de andre gruppene, 16 prosent har ikke tilgang til bil.

Det relativt sett lave bilholdet har sammenheng med gruppens unge aldersprofil, hver femte person er under 25 år. Her finner vi mange studenter, noe som gir seg utslag i en lav andel yrkesaktive (61 prosent) og mange enslige. Mer enn 30 prosent bor i enpersonhusholdninger. Det at mange er under utdanning bidrar også til at inntekten er lavere enn de andre gruppene. Geografisk finner vi en overrepresentasjon i mindre tettsteder og spredtbygde strøk.

Bak disse reisene ligger det delvis en motivasjon rettet inn mot samvær med familie og venner. Blant studentene er det for mange besøksreiser til foreldrenes hjem. Den høye andelen unge indikerer imidlertid at det også legges vekt på hendelsesrike opplevelser sammen med venner, og at motivasjonen ofte kan dreie seg om en utadvendt og kontakt-søkende livsstil.

Gruppe 4: De høymobile (12 prosent av utvalget)

Som betegnelsen tilsier er dette en gruppe som reiser mye. I gjennomsnitt rapporterte De høymobile 2,4 ferie- og fritidsreiser i løpet av måneden forut for intervjuet, vesentlig flere

enn i de øvrige gruppene. Reisemønsteret er blandet. Hver femte reise går til utlandet. De har derfor langt flere utenlandsreiser enn gjennomsnittet, men likevel færre enn De solhungerige. Men dette er også en gruppe hvor mange har egen hytte, og hver femte reise er en hyttetur.

Reisemønsteret bærer preg av kortere turer. Syv av 10 reiser har mellom en og tre overnattinger. Overnattingsformen varierer mellom slekt/venner, hotell og egen hytte, hvor førstnevnte er den viktigste.

Gruppen har et klart geografisk nedslagsfelt i Oslo og omegnskommunene. 40 prosent bor her. Dette er en gruppe med høy sosial status og betydelige materielle ressurser. Andelen med utdanning på universitets- eller høyskolenivå er hele 53 prosent, høyest for alle grupper. Inntektsnivået ligger godt over gjennomsnittet, og det er en overrepresentasjon av personer som jobber heltid eller mertid. Her finner vi igjen Lystads (2000) ferierende klasse (jf avsnitt 2).

Når det gjelder familietype fordeler gruppen seg som for gjennomsnittet, dvs at ca hver femte er enslig, hver tredje er samboende uten barn, en tilsvarende andel er samboende med barn, mens det i drøyt 10 prosent av tilfellene er flere voksne som bor sammen. Aldersmessig er det en overrepresentasjon av personer mellom 25 og 45 år.

Ettersom reisemønsteret i denne gruppen er blandet, er det vanskelig å definere en entydig motivasjon som ligger bare reisene. Gruppens sosioøkonomiske profil indikerer likevel at kultur og læring er en viktig motivasjon for deler av reisene. Dette uttrykker en søken etter impulser som kan gi individet muligheter for å tilegne seg nye kunnskaper om verden. Den høye andelen overnattinger hos slekt og venner antyder imidlertid at også familie og samvær er en viktig motivasjon, særlig for barnefamiliene i denne gruppen.

Gruppe 5: De familieorienterte (22 prosent av utvalget)

Dette er gruppen med færrest reiser, i gjennomsnitt rapporterte intervjupersonene å ha foretatt 1,0 ferie- og fritidsreiser siste

måned. Reisene skjer stort sett i Norge, det er sjelden denne gruppen reiser utenlands.

Ved siden av Hyttefolket er det blant disse vi finner de største bilbrukerne, åtte av 10 reiser skjer med bil. Overnatting hos slekt og venner er den mest populære overnattingsformen, på hver tredje reise overnattes det på denne måten. Her er det få som disponerer egen hytte, men det er populært å leie eller låne hytte. På hver fjerde reise overnattes det i en leid eller lånt hytte. Et annet særtrekk er de relativt sett mange overnattingene på campingplass. På om lag 10 prosent av reisene overnattes det på denne måten. Det er derfor rimelig å anta at tilgangen til campingvogn er vesentlig bedre blant disse enn i de andre gruppene.

Aldersmessig er gruppen forholdsvis ung, med en klar overrepresentasjon av par med barn. Gruppen domineres derfor av hva man kan kalle foreldregenerasjonen. Inntekten ligger under gjennomsnittet, og med en høy andel barnefamilier er det grunn til å anta at forbruket i særlig grad innrettes mot barna, og at dyre ferier ikke får prioritet. Det geografiske nedslagsfeltet er spesielt mindre byer, tettsteder og spredtbygde strøk. Oslo er underrepresentert.

Motivasjonen bak reisene er nok særlig rettet innrettet mot familiesamvær, der spesielt hensynet til barnas behov veier tungt. Haukeland (1993) påpeker at bak en slik prioritering kan det ligge en oppfatning av at knapphet på tid og krefter i hverdagen ikke gir tilstrekkelig rom for å ta vare på nære mellommenneskelige forbindelser, og at felles ferieopplevelser gir en anledning til å dyrke familiesamværet.

7. De daglige fritidsreisene

Mer tid til fornøyelse

De daglige fritids- og besøksreisene består av reiser i forbindelse med egne fritidsaktiviteter, for eksempel kino, konsert, restaurantbesøk, idrettsaktiviteter som tilskuer eller deltaker etc, og privat, sosialt samvær som besøk hos

venner, slektninger osv. Ferie- og helgereiser er også inkludert.

I 2001 foretok befolkningen 13 år og eldre i gjennomsnitt 0,9 fritids- og besøksreise per dag. Dette er omtrent det samme som for 10 år siden. Gjennomsnittslengden for en fritidsreise er ca 15 km, mens tidsbruken er 26 minutter. Den høye tidsbruken har sammenheng med at mange av disse reisene foregår til fots (se nedenfor).

Som nevnt innledningsvis viser Statistisk sentralbyrås tidsbruksundersøkelse at vi bruker mer tid til rene fritidsaktiviteter nå enn tidligere. Dette gjenspeiler seg også i tabell 9 som gir fordelingen av daglige fritidsreiser i 1992 og 2001 (svarkategoriene var mer spesifisert i den siste undersøkelsen).

Tabell 9: Fordeling av daglige fritidsreiser på ulike formål kategorier. 1992 og 2001. Prosent

	1992	2001
Besøk (hos familie og venner, sykebesøk o l)	46	43
Fornøyer	12	17
- Innendørsaktiviteter (kino, konsert, museum, teater etc)		11
- Utendørsaktiviteter (idrettsstevner, andre stevner etc)		6
Organiserte fritidsaktiviteter som utøver	11	8
Annen fritid/rekreasjon	29	30
- Gikk en tur, luftet hunden etc		17
- Dugnadsarbeid, vedlikehold etc utenfor hjemmet		3
- Annen fritid/rekreasjon		10
Ferie- og helgereiser	2	2
I alt	100	100

TØI rapport 614/2002

Reiser i forbindelse med private besøk utgjør mer enn 40 prosent av de daglige fritidsreisene. Dette er likevel en liten nedgang fra 1992, og indikerer som Statistisk sentralbyrås undersøkelse at vi bruker mindre tid på å besøke hverandre. Vi foretar også færre reiser i forbindelse med organiserte fritidsaktiviteter nå enn for 10 år siden.

Andelen reiser innenfor det som i 1992 ble betegnet annen fritid og rekreasjon har ikke endret seg. I 2001 var denne kategorien mer spesifisert, og vi ser at å gå eller sykle en tur, med eller uten hund, utgjør flesteparten av disse reisene (må foregå i trafikkert miljø for å blir registrert). Ferie- og helgereiser utgjør en svært liten andel av de daglige fritidsreisene.

Det har blitt flere daglige fritidsreiser i tilknytning til rene fornøyer, både regnet som andel og antall reiser per dag. Dette er reiser som innbefatter kino-, konsert-, museum-, teater- og kafébesøk. Selv om vi bruker mindre tid på å besøke hverandre, er det ikke gitt at tiden brukt på sosialt samvær er redusert tilsvarende. Rammene for samværet kan være flyttet fra hjemmet og ut i offentlige arenaer som kinoer, museer, kafeer og lignende.

Resultatene indikerer med andre ord at vi bruker mer tid på individuelle aktiviteter, og mindre tid på hjemmebesøk og organiserte aktiviteter nå enn for 10 år siden.

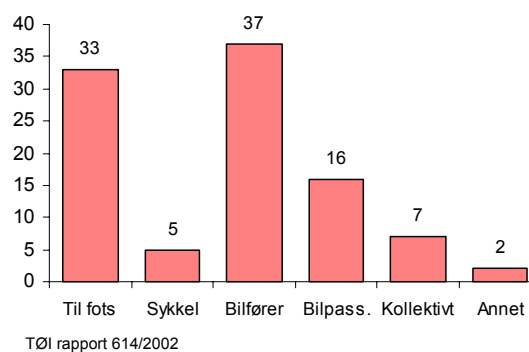
Omfanget av fritidsaktiviteter er avhengig både av hvilke interesser man har, hvilken tid man har til rådighet og hvilke muligheter som er til stede der man bor. Levekårsundersøkelsen viste blant annet at deltakelse i ulike typer aktiviteter varierer etter alder, kjønn, utdanning og bosted (SSB 1995).

Også antall fritidsreiser varierer med alder, men ellers er det forholdsvis konstant mellom ulike grupper i befolkningen (vedleggstabell 6). De under 25 år foretar flest reiser. Fra 35 år og opp til 75 år er omfanget av reisene ganske stabilt, det er først fra 75 års alderen at antallet slike reiser reduseres. Formålet med reisene varierer imidlertid mellom aldersgruppene. De aller yngste (13-17 år) er relativt sett mye på besøk, de mellom 18 og 24 år reiser oftere på ulike kulturtilstelninger, mens de eldste oftere går en tur og har vedlikeholdsarbeid utenfor hjemmet sammenlignet med yngre aldersgrupper.

Høy andel gangturer

Også på de daglige fritidsreisene er det mest vanlig å benytte bil (figur 15). 53 prosent av reisene blir gjennomført med bil, 37 prosent som sjåfør og 16 prosent som passasjer. Dette

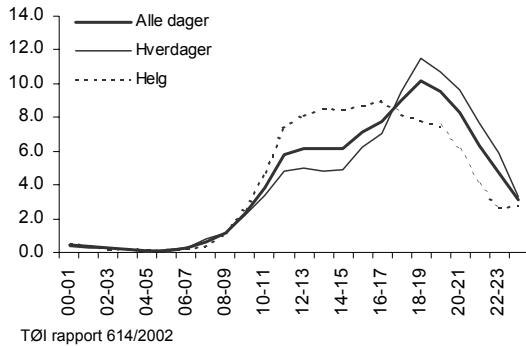
er likevel langt lavere enn for mange andre formål. Gangturer har en særlig høy andel av disse reisene – hver tredje tur foretas til fots, mens kollektive transportmidler kun står for syv prosent.

Figur 15: Transportmiddelbruk på daglige fritidsreiser. Prosent

Menn bruker bilen som sjåfør oftere enn kvinner, selv om kvinner har fått bedre tilgang til bil de senere årene (vedleggstabell 7). En grunn til dette er antakelig at menn fremdeles er sjåfør når par av ulikt kjønn kjører sammen. Dette har ikke endret seg når vi sammenlikner resultatene fra de tre reisevaneundersøkelsene. Kvinner er bilpassasjer på 23 prosent av sine daglige fritidsreiser, menn på ni prosent av sine. I 2001 var bilbruken høyere i småbarnsfamilier enn i andre typer familier. Denne tendensen var ikke så klar i de foregående reisevaneundersøkelsene. Når det gjelder bosted er imidlertid situasjonen slik den har vært tidligere – bilbruken er klart lavest i de største byene.

Bindinger i arbeidslivet og skole/studier gjør at de fleste fritidsreiser foregår på ettermiddags- og kveldstid. Figur 16 viser at starttidspunktet for nesten 60 prosent av reisene er fra kl 16.00 og utover, med en topp i timen mellom 18 og 19 hvor drøyt 10 prosent av reisene avvikles. Tidspunktet varierer imidlertid med ukedag. I helgene skjer nærmere halvparten av reisene om formiddagen og i de tidlige ettermiddagstimene. 46 prosent av reisene avvikles i de seks timene mellom 10 og 16.

TØI rapport 614/2002

Figur 16: Daglige fritidsreiser etter tid på døgnet. Prosent

8. Oppsummering

Denne gjennomgangen av nordmenns ferie- og fritidsreiser har vist at;

- Personer i alderen 13 år og eldre i gjennomsnitt foretar 3,7 ferie- og fritidsreiser i året, 2,4 reiser av varighet 1-3 overnattinger, og 1,3 reiser med varighet fire netter eller lengre.
- Hver fjerde ferie- og fritidsreise går til utlandet. Dette betyr at ”gjennomsnittsnordmannen” reiser utenlands i forbindelse med ferie og fritid en gang i året.
- Kvinnene er i flertall – 54 prosent av ferie- og fritidsreisene fortas av kvinner. Det som betyr mest for omfanget er likevel utdanning og inntekt.
- På ferie- og fritidsreisene har man i gjennomsnitt fire overnattinger på reisens endepunkt. Utviklingen går i retning av flere kortvarige reiser, dvs reiser med 1-3 overnattinger.
- På 45 prosent av reisene overnattes det hos slekt og venner, mens hotell/pensjonat er overnattingsmåte på hver femte reise og en tilsvarende andel overnatter på egen hytte. Her er det imidlertid store forskjeller mellom reiser i Norge og utenlandsreiser. 59 prosent av utenlandsreisene har hotellovernatting.
- Sør-Europa er det mest populære reisemålet for ferie- og fritidsreiser til utlandet. Hver tredje reise går til et land i Sør-Europa. Resultatene viser også at mange nordmenn har feriehus i Sverige. På 12 prosent av reisene til Sverige overnattes det i egen hytte/hus. Tilsvarende andel for reiser til Sør-Europa er fire prosent.
- For fritidsreiser vi foretar i det daglige, viser resultatene at vi bruker mer tid på fornøyelse og mindre tid på organiserte fritidsaktiviteter og besøk enn tidligere.

Referanser

- Denstadli, J.M. og R. Hjorthol (2002)
RVU 2001 – Nøkkelrapport. Oslo, Transportøkonomisk institutt, rapport 588/2002
- Haukeland, J.V. (1993)
Den norske feriedrømmen. Oslo, Transportøkonomisk institutt, rapport 164/1993
- Lystad, J.E. (2000)
En ferierende klasse? Perspektiver på ferievaner, inntekt og utdanning. *Økonomiske analyser*.
Nr. 2, s. 19-24
- Lystad, J.E. (1999)
Nordmenns ferievaner 1998. Oslo, Statistisk sentralbyrå, rapport 33/1999
- Statistisk sentralbyrå (2002)
Forbruksundersøkelsen 2000. <http://www.ssb.no/emner/05/02/fbu/>
- Statistisk sentralbyrå (2002)
Tidsbrukundersøkelsen 2000. <http://www.ssb.no/emner/00/02/20/tidsbruk>
- Statistisk sentralbyrå (1995)
Levekårsundersøkelsen 1995. Oslo-Kongsvinger, NOS C301
- Statistisk sentralbyrå (1993)
Forbruksundersøkelsen 1989-1991. Oslo-Kongsvinger, NOS C65

Vedlegg 1: Tabeller

*Vedleggstabell 1: Betydningen av ulike forhold for omfanget av ferie- og fritidsreiser.
Lineær regresjon*

	B	Std. Error	Beta	Sig.
Kjønn ¹	-0.057	0.009	-0.046	0.000
Familietype: ²				
Enslig	0.014	0.014	0.009	0.324
Enslig med barn	-0.013	0.025	-0.004	0.621
Par med barn	-0.057	0.012	-0.043	0.000
Flere voksne	-0.011	0.016	-0.005	0.503
Utdanning ³				
Grunnskole	-0.198	0.013	-0.133	0.000
Videregående skole	-0.095	0.011	-0.077	0.000
Husholdsinntekt	0.045	0.004	0.108	0.000
Bosted ⁴				
Omegn til Oslo	0.006	0.019	0.003	0.746
Bergen/ Trondheim/ Stavanger	-0.052	0.019	-0.026	0.006
Omegnskommuner til Brg/Trd/Stv	-0.102	0.024	-0.037	0.000
Resterende seks største byer	-0.118	0.018	-0.065	0.000
Mindre byer	-0.139	0.017	-0.092	0.000
Resten av landet	-0.138	0.016	-0.102	0.000
Konstant	0.396	0.023		0.000
Modell:				
	Sum of		Mean	
R^2 : .046	Squares	df	Square	F
Regression	307.537	14.000	21.967	61.639
Residual	6318.639	17729.951	0.356	
Total	6626.175	17743.951		

TØI rapport 614/2002

¹ 0: Kvinne, 1: Mann

² Referansegruppe: Par uten barn

³ Referansegruppe: Utdanning på universitet/høyskole

⁴ Referansegruppe: Oslo

*Vedleggstabell 2: Ferie- og fritidsreiser i Norge og til utlandet etter varighet.
1998 og 2001. Prosent*

	Reiser i Norge		Utenlandsreiser	
	1998	2001	1998	2001
1-3 overnattinger	67	74	34	39
4 overnattinger eller flere	33	26	66	61
I alt	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 3: Overnattingsdøgn for ulike overnattingsmåter. Prosent

	Alle reiser	Reiser i Norge	Utenlandsreiser
Hotell/pensjonat	30	6	64
Egen hytte	18	28	5
Leid/lånt hytte	7	8	5
Slekt/venner	39	52	20
Camping	3	3	2
Annet	3	3	4
I alt	100	100	100

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 4: Transportmiddelbruk på ferie- og fritidsreiser i Norge og til utlandet. 1998 og 2001. Prosent

	Reiser i Norge		Utenlandsreiser	
	1998	2001	1998	2001
Bil	76	77	30	28
Buss	5	5	5	5
Tog	8	7	2	2
Fly	8	8	50	54
Ferge/båt	2	2	12	10
Annet	1	1	1	1
I alt	100	100	100	100

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 5: Ferie- og fritidsreiser til utlandet; andel som har reist og antall reiser for ulike grupper

Reiseomfang	Har foretatt ferie- og fritidsreise?			Gj.sn. antall reiser per år
	Ja	Nei	Sum	
Alle	7	93	100	0,90
<i>Kjønn</i>				
Mann	7	93	100	0,84
Kvinne	8	92	100	0,96
<i>Alder</i>				
13-17 år	7	93	100	0,78
18-24 år	8	92	100	0,90
25-34 år	8	92	100	0,90
35-44 år	8	92	100	0,96
45-54 år	8	92	100	0,96
55-66 år	9	91	100	1,14
67- 74 år	5	95	100	0,66
74 år og eldre	3	97	100	0,30
<i>Utdanning</i>				
Grunn-/ungdomsskole inntil 9 år	4	96	100	0,48
Videregående, yrkesfaglig	6	94	100	0,72
Videregående, allmennfaglig	9	91	100	1,14
Høyskole/universitet inntil 15 år	10	90	100	1,20
Høyskole/universitet 16 år og mer	12	88	100	1,50
<i>Husholdningsinntekt</i>				
Under kr 150.000	5	95	100	0,60
Kr 150.000-299.999	5	95	100	0,60
Kr 300.000-449.999	7	93	100	0,84
Kr 450.000-599.999	8	92	100	0,96
Kr 600.000-749.999	9	91	100	1,02
Kr 750.000 og over	14	86	100	1,68
<i>Bosted</i>				
Oslo	12	88	100	1,44
Omegnskommuner til Oslo	11	89	100	1,32
Bergen/Trondheim/Stavanger	9	91	100	1,08
Omegnskommuner til Brg/Trd/Stv	8	92	100	1,02
Resterende seks største byer	7	93	100	0,78
Mindre byer	8	92	100	0,72
Resten av landet	5	95	100	0,54

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 6: Daglige fritidsreiser. Antall og formål for ulike grupper. Prosent

	Antall reiser	Reisenes formål					Sum
		Besøk	Fornøyelse	Organisert fritid	Annen fritid	Ferie-helgereise	
Alle	0,9	43	17	8	30	2	100
<i>Kjønn</i>							
Mann	0,9	41	18	8	31	2	100
Kvinne	1,0	45	17	8	28	2	100
<i>Alder</i>							
13-17 år	1,5	50	18	14	17	1	100
18-24 år	1,3	48	21	9	21	1	100
25-34 år	1,0	46	19	8	25	2	100
35-44 år	0,8	40	17	7	33	3	100
45-54 år	0,8	39	16	6	37	2	100
55-66 år	0,7	41	15	4	37	3	100
67- 74 år	0,7	39	16	6	36	3	100
75 år og eldre	0,5	40	13	4	41	2	100
<i>Familietype</i>							
Enslig	0,9	45	19	6	29	1	100
Enslig med barn	0,9	51	17	6	24	2	100
Par uten barn	0,8	40	15	7	35	3	100
Par med barn	0,8	42	17	7	32	2	100
Flere voksne	0,9	41	20	7	31	1	100
<i>Utdanning</i>							
Grunn-/ungdomsskole inntil 9 år	0,8	46	15	7	30	2	100
Videregående, yrkesfaglig	0,9	47	16	6	30	2	100
Videregående, allmennfaglig	0,8	46	17	7	28	2	100
Høyskole/universitet inntil 15 år	0,9	38	19	7	33	3	100
Høyskole/universitet 16 år og mer	1,0	32	20	8	37	3	100
<i>Husholdningsinntekt</i>							
Under kr 150.000	0,8	43	20	7	29	1	100
Kr 150.000-299.999	0,9	46	16	5	31	2	100
Kr 300.000-449.999	0,9	44	17	7	30	2	100
Kr 450.000-599.999	0,9	40	18	8	31	3	100
Kr 600.000-749.999	1,0	40	17	8	31	4	100
Kr 750.000 og over	0,9	36	17	12	33	2	100
<i>Bosted</i>							
Oslo	0,9	35	22	10	30	3	100
Omegnskommuner til Oslo	0,8	43	15	12	28	2	100
Bergen/Trondheim/Stavanger	1,0	43	20	6	29	2	100
Omegnskommuner til Brg/Trd/Stv	0,9	44	18	9	27	2	100
Resterende seks største byer	0,9	43	18	8	30	2	100
Mindre byer	0,9	44	17	7	30	2	100
Resten av landet	0,9	46	14	6	32	2	100

TØI rapport 614/2002

Vedleggstabell 7: Transportmiddelbruk på daglige fritidsreiser for ulike grupper. Prosent

	Til fots	Sykkel	Bilfører	Bil- passasjer	Kollektivt	Annet	Sum
Alle	33	5	37	16	7	2	100
<i>Kjønn</i>							
Mann	30	7	45	9	7	2	100
Kvinne	37	3	28	23	8	1	100
<i>Familietype</i>							
Enslig	35	5	37	11	11	1	100
Enslig med barn	28	4	53	8	6	1	100
Par uten barn	35	3	40	16	5	1	100
Par med barn	31	3	48	13	4	1	100
Flere voksne	33	5	38	15	8	1	100
<i>Bosted</i>							
Oslo	37	3	28	14	18	-	100
Omegnskommuner til Oslo	31	5	37	18	9	-	100
Bergen/Trondheim/Stavanger	36	5	32	15	11	1	100
Omegnskommuner til Brg/Trd/Stv	35	3	40	16	6	-	100
Resterende seks største byer	29	5	41	17	7	1	100
Mindre byer	31	5	41	17	5	1	100
Resten av landet	35	6	38	16	4	1	100

TØI rapport 614/2002

Vedlegg 2

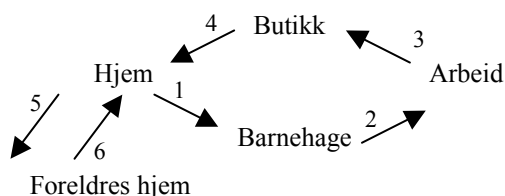
Slik er den nasjonale reisevaneundersøkelsen 2001 gjennomført

Reisebegrepet i RVU'ene

I reisevaneundersøkelsene defineres en reise som enhver forflytning utenfor egen bolig, skole, arbeidsplass eller fritidsbolig, uavhengig av forflytningens lengde, varighet, formål eller hvilket transportmiddel som brukes. Det gjøres et skille mellom reiser som man har foretatt på en bestemt dag, og lange reiser. Som lange reiser regnes reiser som er 100 km eller lengre én vei, eller reiser til/fra Norge.

Daglige reiser defineres og avgrenses ut fra formålet på bestemmelsesstedet. Når man har kommet fram til stedet for formålet med reisen, regnes reisen som avsluttet. For eksempel er en reise til butikken en handle-reise, en reise til arbeid er en arbeidsreise osv. Reiser som ender i eget hjem defineres ut fra formålet for foregående reise. For eksempel er en reise fra arbeidet og hjem en arbeidsreise, mens en reise hjem fra et besøk hos en venn er en besøksreise. På en reise kan man bruke ett eller flere transportmidler. Gange og sykkel regnes som transportmidler på linje med motoriserte reiser med bil eller kollektivtransport. Denne reisedefinisjonen er i samsvar med definisjoner som brukes i tilsvarende undersøkelser i andre land.

Figuren og tabellen nedenfor viser et eksempel hvor en person har foretatt seks reiser, og hvordan disse registreres i reisevaneundersøkelsene.

Avgrensningen av reiser

Registrering av daglige reiser i reisevaneundersøkelsene

Reise nr	Startsted	Endested	Formål
1	Hjem	Barnehage	Følge
2	Barnehage	Arbeidsplass	Arbeid
3	Arbeidsplass	Nærbutikk	Innkjøp
4	Nærbutikk	Hjem	Innkjøp
5	Hjem	Foreldre	Besøk
6	Foreldre	Hjem	Besøk

TØI rapport 614/2002

I enkelte tilfeller brukes begrepet hovedreise. En hovedreise er en reise som både starter og ender i basisplasser som eget hjem, egen skole, arbeidsplass eller fritidsbolig. I figuren er det tre hovedreiser, en fra hjemmet via barnehagen til arbeid, en fra arbeid via butikken til hjemmet og en fra hjemmet via foreldres hjem og tilbake til bostedet.

Det er få som foretar reiser over 100 km i det daglige, slik at opplysninger om de daglige reisene ikke kan si oss mye om de lange reisene. For å få tilstrekkelige opplysninger om lange reiser skal intervju-personene derfor rapportere spesielt om reiser over 100 km, og eventuelle utenlandsreiser de har foretatt i løpet av den siste måneden før intervjuet.

En lang reise defineres på samme måte som de daglige reisene, dvs at reisen regnes som avsluttet når man kommer fram til stedet for formålet med reisen. Dersom man har flere formål/bestemmelsessteder, for eksempel ved rundreiser, regnes stedet som ligger lengst unna startstedet som reisens endepunkt. Eventuelle mellomliggende reisemål tas med dersom man har overnattet der.

Intervjuopplegg

Datainnsamlingen for RVU2001 ble gjennomført som telefonintervju.

Tilsvarende metode ble brukt i de to foregående reisevaneundersøkelsene (RVU 1992 og RVU 1998), mens man i RVU1 985 gjennomførte personlige intervju. Statistisk sentralbyrå (SSB) sto for datainnsamlingen i RVU2001.

Intervjuopplegget var som følger:

1. Alle intervjupersoner fikk tilsendt et brev hvor det ble opplyst om at man var blitt trukket ut til å delta. Brevet ga en kort orientering om formålet med undersøkelsen og hvem som sto bak, og anga en registreringsdag, dvs en dato som intervjupersonen skulle rapportere reiser for. Med brevet fulgte en "dagbok" hvor man kunne registrere sine reiser denne dagen, og eventuelle lange reiser han/hun hadde foretatt i løpet av den siste måneden.
2. Dagen etter den tildelte registreringsdagen ble man ringt opp. SSB intervjuer ikke på søndager, slik at de som hadde lørdag som registreringsdag først ble ringt opp på mandag. På mandager ble det derfor gjennomført intervjuing både for lørdag og søndag.
3. Dersom intervjupersonen ikke var å treffe, ble han/hun ringt opp senere på kvelden, deretter hver dag i en 14-dagers periode. Hvis det ikke var mulig å få gjort intervjuet en av de to første dagene etter den opprinnelige registreringsdagen, ble man intervjuet om reisene dagen i forveien. Dette ble gjort for å redusere hukommelseeffekter.

Intervjuene tok i gjennomsnitt 24 minutter.

Reiseaktiviteten viser klare årstidsvariasjoner, både når det gjelder omfang, transportmiddelbruk og reiseformål. For å fange opp disse, spres datainnsamlingen til reisevaneundersøkelsene over ett år. Det intervjues hver dag med unntak av søndager

og spesielle høytids- og helligdager.

Intervjuarbeidet startet 2. januar og løp ut året.

Spørreskjema

I reisevaneundersøkelsene innhentes bakgrunnsopplysninger om intervjupersonen og husholdningen vedkommende tilhører, hvilke reiser han/hun har foretatt på registreringsdagen (daglige reiser) og lengre reiser (100 km og lengre samt reiser til/fra Norge) som er foretatt siste måned. Spørreskjemaet har store likhetstrekk med spørreskjemaene som brukes i tilsvarende undersøkelser i andre europeiske land. Hovedstrukturen er som følger:

- Introduksjon
- Daglige reiser
- Lange reiser
- Arbeid/yrke
- Arbeidsreisen
- Ektefelle/samboer
- Husholdning
- Husholdningens tilgang til transportmidler
- Bakgrunnsopplysninger om intervjupersonen

Utvalg

Populasjonen i reisevaneundersøkelsene er bosatte i Norge som er 13 år og eldre. Institusjonsbeboere er utelatt. I RVU2001 ble det gjennomført intervju med i alt 20.751 personer. Intervjuene fordelte seg på tre utvalg. Intervjuopplegg og spørreskjema var likt i alle utvalgene.

1. Basisutvalget: Ca 12.000 intervjuer fordelt på fylkene proporsjonalt med befolkningen.
2. Regionale tillegg: For å tilfredsstille kravene til regionale transportmodeller

ble det trukket et utvalg på til sammen 6.000 personer fra utvalgte kommuner i tre større regioner.

3. Fylkestillegg: Tilleggsintervjuer finansiert av veg- og samferdselsmyndighetene i tre fylker.

Utvalgsprosedyre og svarprosent

Utvalget for RVU2001 er trukket fra det sentrale folkeregisteret. Dette inneholder imidlertid ikke opplysninger om personenes telefonnummer. Påkobling av dette ble gjort maskinelt hos DM-huset, men ble supplert med manuelle oppslag. Det ble identifisert telefonnummer til drøyt 90 prosent av trukket utvalg. Knappt ti prosentpoeng av frafallet skyldes dermed at man ikke kom i kontakt med personen.

Svarprosenten, regnet som andel av bruttoutvalget, inkludert de man ikke fikk koblet telefonnummer på, er 64,2. Dette er betydelig høyere enn i RVU1998 hvor man oppnådde svar fra 51 prosent av bruttoutvalget.

Frafall

Tidligere reisevaneundersøkelser har vist at personer i alderen 20-29 år og personer over 65 år er underrepresentert i utvalget. I forbindelse med RVU2001 ble det derfor gjennomført spesielle tiltak overfor disse aldersgruppene. Tiltakene har gitt positive resultater. Utvalget er nå langt mer representativt med hensyn til alder nå enn i RVU 1998. Kun aldersgruppen 80 år og eldre har en underrepresentasjon av betydning.

Det har blitt foretatt en grundig frafallsanalyse. Konklusjonen fra denne gjennomgangen er at det ikke er hensiktsmessig å vekte dataene, verken med hensyn til alder/kjønn, eller for svarinnngang over ukedag. Effekten av å vekte er marginal, og man har ingen informasjon om hvorvidt frafallet er blant personer som reiser mye eller lite i forhold til sin gruppe. Dataene er imidlertid vektet for geografiske skjevheter som følge av regionale og fylkesvise tilleggsutvalg.